

Секція 5

ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Бурназова Віра,

кандидатка педагогічних наук,

доцентка,

Бердянський державний

педагогічний університет

АНАЛІЗ СТАНУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В БЕРДЯНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Одним із головних напрямів оновлення педагогічної освіти є підвищення якості професійної підготовки учителів початкової школи, оскільки вони формують засади освіченості, культури і духовності особистості, її ключові життєві компетентності, бажання і вміння вчитися і удосконалюватися впродовж всього свого життя. Вихідні концептуальні положення щодо професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів закладено у Законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014).

У наукових дослідженнях надається увага професійній підготовці вчителів початкової школи, а саме: теоретичним та методичним засадам підготовки майбутніх учителів початкової школи присвячено праці К. Авраменко [1], Л. Коваль [10], О. Мороза [11], О. Савченко [13]; проблемам ступеневої освіти вчителів початкових класів – С. Власенко [4], М. Дарманського [6], Л. Хомич [15]; проблеми професійно-педагогічної підготовки вчителів розкривають О. Антонова [2], С. Вітвицька [3], О. Глузман [5], О. Дубасенюк [7], О. Кіліченко [9], Л. Онищук [12], В. Семиченко [14].

Таким чином, теоретичний аналіз проблеми свідчить, що питання професійної підготовки вчителя початкової школи завжди були у полі зору науковців і практиків.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014) ступенева освіта майбутніх учителів початкової школи передбачає нині послідовну професійну підготовку у вищих педагогічних закладах освіти за освітніми ступенями «бакалавр», «магістр», кожен з яких розглядається як окремо завершений її цикл. В статті 5 Закону України «Про вищу освіту» зазначено: «Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра визначається вищим закладом освіти. Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умов наявності в неї повної загальної середньої освіти. Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується вищим закладом освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90 – 120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків» [8].

Специфіка першого рівня (бакалавр) дворівневої підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» полягає у загальноосвітній різноманітності та підсиленні педагогічної складової, акценти зміщуються на функцію майбутньої професійної діяльності; на

магістерському рівні основним напрямом є підготовка до викладацької та науково-дослідної роботи. З метою вивчення сучасного стану ступеневої підготовки майбутнього вчителя початкової школи у галузі мистецької освіти нами було проведено аналіз навчальних планів щодо визначення кількісної та якісної представленості мистецького компоненту в змісті професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

У ході аналізу ми опрацювали навчальні плани за якими здійснюють підготовку майбутніх учителів початкової школи у галузі знань 01 Освіта /Педагогіка, зі спеціальності 013 Початкова освіта, відповідно до освітнього ступеня бакалавр у Бердянському державному педагогічному університеті. При цьому, здійснюючи аналіз, ми не брали до уваги абсолютно всі навчальні предмети, а виокремлювали із загальної їх кількості у навчальному плані лише дисципліни методико-мистецького змісту.

Одиницями аналізу була частота представленості професійно-спрямованих дисциплін, які містять мистецький компонент у змісті навчальних планів професійної підготовки майбутніх педагогів початкової школи.

Зважаючи на специфіку підготовки майбутніх педагогів початкової школи, у всіх навчальних планах з підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за освітньо-професійними програмами Початкова освіта. Англійська мова, Початкова освіта. Інформатика, Початкова освіта. Практична психологія та Початкова освіта. Образотворче мистецтво зі спеціальності 013 Початкова освіта включено такі мистецькі дисципліни як «Образотворче мистецтво з методикою навчання» та «Методика музичного виховання в початковій школі». До змісту навчального плану з підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Початкова освіта.

Образотворче мистецтво включено дисципліну, що має відомості з теорії та історії розвитку мистецтва, а саме «Історія образотворчого мистецтва», а також такі дисципліни як «Рисунок», «Живопис» та «Практикум сучасного образотворчого мистецтва», що містять саме практичну компоненту.

У результаті аналізу ми прийшли висновку, що серед дисциплін навчальних планів, де ґрунтовно розкривається мистецький компонент, основне місце належить професійно-спрямованим дисциплінам «Образотворче мистецтво з методикою навчання» та «Методика музичного виховання в початковій школі». Структурування змісту навчальних планів професійної підготовки майбутніх педагогів початкової школи підпорядковується меті забезпечення руху від загальноосвітніх та загальнокультурних – до професійно-спрямованих дисциплін. Завдяки такому підходу забезпечується наступність у змісті та формах, технологіях навчання студентів, можливість здобуття ними різних освітніх кваліфікацій за певним фахом без втрати додаткового часу на прослуховування одних і тих самих курсів, що характерно в умовах поширення ступеневої підготовки майбутніх педагогів початкової школи.

Список використаних джерел

1. Авраменко, К. Б., 2002. Методична підготовка вчителів початкових класів у педагогічних навчальних закладах України (1956–1996): автореф. дис. канд. пед. наук. Київ: Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України.
2. Антонова, О. Є. 2007. Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів: [монографія]. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. Івана Франка.

3. Вітвицька, С. С. 2006. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури. .
4. Власенко, С. П., 2002. Особливості становлення сучасної багаторівневої освіти вчителя початкових класів: автореф. дис. канд. пед. наук. Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.
5. Глузман, А. В. 1998. Профессионально-педагогическая подготовка студентов университета: теория и опыт исследования: [монография]. Киев: Поисково-издательское агентство.
6. Дарманський, М. М. 1991. Форми і методи спільної діяльності органів управління освітою в регіоні, інституту удосконалення вчителів та педагогічних вузів по реалізації завдань неперервної освіти педагогічних кадрів. Хмельницький: ЦНТЕІ.
7. Дубасенюк, О. А. 1995. Психолого-педагогічні фактори професійного становлення вчителя. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка.
8. Закон України від 01.07.2015 №1556-VII «Про вищу освіту» [online]. Доступно: <http://sfs.gov.ua/diyalnist/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/65715.html>
9. Кіліченко, О. І., 2015. Удосконалення професійного спілкування вчителів початкової школи у процесі розв'язування навчальних ситуацій. Обрії, № 1, с. 75–77.
10. Коваль, Л. В. 2012. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку початкової освіти: [монографія]. Донецьк: ЛАН-ДОН-XXI.
11. Мороз, О. Г., Сластьонін, В. О. та Філіпенко, Н. І., 1997. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація: Навч. посібник. Київ: НПУ.

12. Онищук, Л. А., 2008. Моделювання в освіті. Педагогічна освіта: теорія і практика. В: В. О. Огнев'юк, І. Д. Бех, та Л. П. Хоружа, ред. Педагогіка. Психологія: Зб. наук. пр. Київ: Університет, № 9, с. 38–43.

13. Савченко, О. Я., 2003. Наукові проблеми стандартизації змісту освіти в основній і старшій школі. Освіта країни, № 30, с. 4–5.

14. Семиченко, В. А., 2000. Проблеми професійної підготовки вчителя в контексті сучасності. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Київ: Педагогічна преса, № 1, с. 199–205.

15. Хомич, Л. О. 1998. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. Київ: Магістр-S.

Григор'єва Вікторія,

кандидатка педагогічних наук,

доцентка,

Бердянський державний

педагогічний університет

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ МИСТЕЦЬКИХ ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Культура є невід'ємною частиною цілісного соціального організму. Питома вага її в соціумі може змінюватися у залежності від історичного контексту, проте в будь-якому випадку вона залишається високою, а роль культурного сегменту в житті суспільства винятково важливою.

Складовою частиною загальнолюдської культури є художня культура, представлена видатними зразками світового мистецтва, завдяки яким зберігаються і примножуються духовні цінності людства. Втрата художньої культури призвела би суспільство до примітивного, суто матеріального буття. Поняття культури, зазначав З. Фрейд, «позначає всю суму досягнень та інституцій, що відрізняють наше життя від життя наших предків з тваринного світу і що слугують двом цілям: